

PODROBNÝ POPIS KURZU

Podpora rodin ve výchově dětí do 7 let a v jejich přípravě na vstup do ZŠ

Anotace

Kurz je určen zejména pro pracovníky v oblasti sociální prevence (raná péče a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi). Cílem kurzu je seznámit účastníky s psychickými a sociálními potřebami dětí do 7 let věku, vývojovými riziky a možnostmi efektivní podpory rodiny k zajištění optimálního rozvoje dětí. Důraz je kladen na porozumění souvislostem mezi současnými dovednostmi dětí a pravděpodobnými budoucími dovednostmi v čase nástupu dítěte do školy. Součástí obsahu jsou vysvětlení, k čemu jednotlivé dovednosti děti v daném věku potřebují.

Frekvenci budou poté seznámeni se způsoby, jak s rodinou vhodně o rozvoji dítěte a jeho podpoře hovořit. S tím je pevně svázaná podpora dítěte a rodiny přímo v činnosti. Pro tu budou účastníci kurzu vybaveni možnostmi technik a aktivit, jak dítě rozvíjet v jeho přirozeném prostředí s využitím aktuálních materiálních podmínek rodiny. Cílem je zvýšit výchovné a vzdělávací kompetence rodiny či pečujících osob a zvědomovat jejich vlastní potenciál, zároveň být s rodinou po určitou dobu v pravidelném kontaktu, provázet ji a tím zvyšovat šance na postupné změny v aktivním rodičovském a výchovném módu (sociální poradenství a prevence v oblasti aktivizace rodiny). Dále je cílem kurzu předat účastníkům dovednost tvořit krátkodobý a střednědobý plán rozvoje dítěte a vyhodnocovat a pozměňovat je podle aktuálních potřeb dítěte.

Cílové kompetence

Výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti dle § 116, odst 1d) a odborné činnosti v oblasti sociální prevence dle § 109 Zákona č. 108/2006 Sb.

1. Podpora rozvoje dítěte. Schopnost sledovat vývoj dítěte, identifikovat zpoždění nebo problémy a poskytovat podporu pro optimální fyzický, emocionální a sociální vývoj. Základní znalost psychomotorického vývoje dětí do věku 7 let.

2. Poradenství rodičům: Schopnost poskytnout rodičům praktické rady a strategie pro zvládání péče o malé děti. Porozumění souvislostem mezi aktuální úrovní dovedností dětí a pravděpodobnými budoucími dovednostmi ve škole. Schopnost vysvětlení, k čemu jednotlivé dovednosti děti v daném věku potřebují.

3. Dovednost aktivizace rodiny: Znalost způsobů, jak s rodinou vhodně o rozvoji dítěte a jeho podpoře hovořit a jak předávat význam některých dovedností. Podpora rodičů při vytváření podmínek pro vstup dětí do hlavního proudu školského vzdělávacího systému a pro jejich pravidelnou školní docházku.

4. Dovednost posilovat rodičovské a výchovné kompetence: Schopnost nabídnout rodičům nástroje a techniky pro lepší zvládání rodičovských rolí a výchovy dětí. Znalost technik a aktivit, jak dítě rozvíjet v jeho přirozeném prostředí s využitím aktuálních materiálních podmínek rodiny.

5. Dovednost vyhodnocovat potřeby dítěte - identifikovat přibližnou aktuální úroveň dovedností dětí pomocí nástroje pedagogické diagnostiky.

6. Individuální plánování: Schopnost společně s rodinou vytvořit plán, který bude obsahovat kroky potřebné k naplňování vývojových potřeb dítěte. Dovednost tvořit krátkodobý a střednědobý plán rozvoje dítěte s konkrétními cíli a vyhodnocovat a pozměňovat je podle aktuálních potřeb.

Cílová skupina (klienti) účastníků kurzu:

rodiny ohrožené chudobou, sociálním vyloučením, obyvatelé vyloučených lokalit, ohrožené rodiny s dětmi, děti ohrožené sociálním vyloučením, pěstounská péče, migranti, raná péče

Učební plán:

1. den

Psychické a sociální potřeby dětí od 0 do 3 let věku

- Separáčn1 proces v raném věku dítěte, aktivní a pasivní separace (separační úzkost)
- Sebeprosazení, negativismus
- Rozvoj motoriky – pohyb jako fyziologická potřeba dítěte
- Řeč jako ukazatel kvality výchovného prostředí a nástroj sociálního přizpůsobení
- Komunikace a hra
- Význam stimulace pro rozvoj poznávacích procesů

Psychické a sociální potřeby dětí od 4 do 7 let věku dítěte

- Význam komplexnějších pohybových aktivit
- Význam manuálních činností, grafomotorické dovednosti
- Komunikační dovednosti dětí, rozvo řeči, význam sociálního prostředí
- Logické myšlení a jeho podoblasti
- Význam paměti a její kapacita u předškolních dětí
- Význam pozornosti a schopnosti koncentrace v předškolním věku dětí
- Sociální porozumění, porozumění emocím vlastním i druhých
- Vnímání dětí v předškolním a na počátku školního věku

2. den

Vývojová rizika u dětí – nejčastější podoby odchylek od rovnoměrného vývoje

- Příčiny nerovnoměrného nebo opožděného vývoje v raném a předškolním věku
- Celkové opoždění psychomotorického vývoje – poznávací vodítka, možnosti intervence
- Narušení vývoje řeči – nejčastější typy, poznávací vodítka, možnosti intervence
- Jiné vývojové poruchy (poruchapozornosti s hyperaktivitou, poruchy autistického spektra aj.) – poznávací vodítka, možnosti intervence
- Nerovnoměrný vývoj z důvodu smyslového nebo tělesného postižení
- Nerovnoměrný vývoj z výchovných či sociálních důvodů (překážky na straně rodiny z pohledu výchovného přístupu, vztahu k dítěti apod.).

Důležité aspekty připravenosti dětí na školní docházku (spojitost sociálního a vzdělávacího sektoru v péči o rodiny s dětmi předškolního věku)

- Dítě a vstup do školy – legislativní ukotvení (zápis, varianty školní docházky, odklad školní docházky, přípravná třída, podpurná opatření v ZŠ)
- Oblasti ve středu zájmu v období před nástupem do školy – přehled a význam –
- Předčtenářské dovednosti – sluchové a zrakové rozlišování, prostorová orientace, ...
- Připravenost pro výuku psaní – grafomotorické dovednosti
- Předmatematické dovednosti
- Sociální, emoční, komunikační a pracovní zralost pro docházku do ZŠ

3. den

Způsoby zjišťování potřeb dětí během předškolního věku, při přípravě na vstup do školy a na počátku školní docházky (aktivizace rodiny pro umožnění zařazení dítěte do MŠ a ZŠ)

- Nástroje ke zjišťování rozvojových potřeb dětí využitelné v sociálních službách - přehled
- Diagnostické archy, záznamy o pokrocích dítěte
- Manuál přípravy pro vstup do MŠ
- Nástroje ke zjišťování školní připravenosti a potřeb dětí na počátku vzdělávání (během 1. ročníku ZŠ)
- Přiměřená informovanost rodiny: Výstupy z nástrojů s důrazem na přehlednost a srozumitelnost pro rodiče či pečující osoby
- Tvorba rozvojových plánů na základě zjištěných potřeb dětí

Efektivní sociální a výchovné poradenství při podpoře rodiny k všestrannému rozvoji dětí před vstupem do školy a na počátku školní docházky

- Rozvojové nástroje určené pro různé oblasti předškolních dovedností - přehled
- Nástroje využívající potenciálu běžných domácích aktivit a materiálů
- Systematizované nástroje využívající manipulativní pomůcky a pracovní listy pro děti
- Systematizované nástroje využívající kombinaci tabletu a manipulativních pomůcek
- Implementace rozvojových nástrojů do života rodin – možnosti využití potenciálu sociálních služeb.

Určeno pro:

sociální pracovník (SP)

- sociální prevence
  - sociální poradenství
- pracovník v sociálních službách (PSS)
- sociální prevence
  - sociální poradenství

Lektorky:

Mgr. Simona Pekárková, Ph.D., CPsychol.

psycholožka, speciální pedagožka, metodik prevence

Řadu let se věnuje podpoře vzdělávání dětí a mládeže se specifickými vzdělávacími potřebami. Pracovala jako psycholožka a speciální pedagožka ve speciálně-pedagogickém centru a pedagogicko-psychologické poradně. Dlouhodobě pracovala s třídními kolektivy a učitelskými sbory na řešení třídních konfliktů a šikany. Spoluzaložila organizaci Techsophia zabývající se efektivním využíváním nových technologií ve vzdělávání. Připravuje projekty zaměřené na zvyšování kompetencí učitelů a asistentů pedagoga. Je spoluautorkou několika publikací, výzkumů a odborných článků. Lektoruje semináře a workshopy z oblasti psychologie a speciální pedagogiky. Terapeuticky pracuje s dětmi i celými rodinami. Absolvovala pětiletý psychoterapeutický výcvik v systemické rodinné terapii. Má zkušenosti s prací školního psychologa. V posledních letech se věnuje vytváření a realizaci diagnostických a rozvojových materiálů a nástrojů pro děti. Od roku 2015 je členem Britské psychologické společnosti.

Mgr. et Mgr. Martina Švandová, Ph.D.

psycholožka, speciální pedagožka

Dlouhodobě se zaměřuje na problematiku speciálních vzdělávacích potřeb dětí předškolního a školního věku. Pracovala jako psycholožka ve speciální mateřské škole, v centru pro děti s kombinovanými vadami a pedagogicko-psychologické poradně. Podílela se na realizaci několika projektů zacílených na rozvoj učitelských sborů škol a vzdělávání asistentů pedagoga. V současné době se věnuje psychologickému poradenství, vede nápravná cvičení pro dyslektiky, kurzy předškolní přípravy. Dětskou psychologii a speciální pedagogiku rovněž vyučovala na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. V posledních letech se věnuje vytváření a realizaci diagnostických a rozvojových materiálů a nástrojů pro děti.

Doplňující informace:

Vzdělávací program cílí zejména na pracovníky v těchto sociálních službách: Služby sociální prevence: Raná péče, Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (terénní, případně ambulantní služba). Napomáhá rozvoji kompetencí pro poradenství rodinám s dětmi v obtížné životní situaci a dále rodinám s dětmi se zdravotním postižením nebo s dětmi, jejichž vývoj je ohrožen v důsledku nepříznivého zdravotního stavu. Nabyté kompetence využijí jak sociální pracovníci v odborném poradenství, tak pracovníci v sociálních službách (pod vedením sociálních pracovníků, případně pedagogických pracovníků).